

Als de gekte toeslaat, is niemand veilig. Het kinderlijke en vunzige in de mens, het komt naar boven

Friede Pittoors,
actrice

door **Dirk Koppes**

„Loei, blaas en tier, tornado's! Bries en raas! Barst los, oh stortvloed - spoel alle torens weg, verzuip de skyline!” Als Frieda Pittoors (66) in de rol van koningin Lear na de pauze eindelijk helemaal losgaat, dan lijkt het of de wereld instort.

Bliksemschichten, afbrokkelende skylines, tropische slagregens: de wereld vergaat en de kleine Vlaamse actrice stampt als een godzilla door de porseleinkast, haar wanhoop uitschreeuwend. Een dag later beginnen haar ogen te glimmen als ze terugdenkt aan die beroemde waanzinscène: het moment waarop de wereld van Lear definitief instort.

„Je schreeuwt, je buldert, tegen de regen in die je verpulvert”, citeert ze. „Pure woorden met een

luide soundtrack erachter, een mooie breuk in het stuk. Tom Lanoye gaf me een staketsel, ik mag ermee doen wat ik wil.”

In de originele Shakespeare-versie heeft koning Lear dan zijn rijk onder twee dochters verdeeld, omdat de derde (zijn oogappeltje) niet onder dwang haar liefde aan papa wil verklaren. In de nieuwe variant van Tom Lanoye gaat het om koningin Lear, CEO van een multinational die haar familiebedrijf onder drie zonen verdeelt. Ook hier blijft de jongste met lege handen achter. Zijn broers maken er een puinhoop van: instortende beurskoers, verkrumtelende skylines, faillissementen, et cetera. Zijn moeder hoopt tegen beter weten in haar over de aardbol dwalende zoon in haar armen te kunnen sluiten.

Wiens idee was het om een vrouwelijke versie van 'Koning Lear' te maken? „Directeur Ivo van Hove van Toneelgroep Amsterdam zocht een grote rol voor mij”, vertelt Pittoors. „Er zijn niet zo veel mooie rollen voor oudere vrouwen, dus dan moet je zelf iets creëren. Uiteindelijk kwam Ivo uit op Tom Lanoye, die eerder 'Hamlet' had bewerkt.” „Tom ken- de ik van vroeger: ik ben een bewonderaar van zijn werk. 'Koning Lear' interesseerde mij altijd al. Bijvoorbeeld vanwege de manier waarop hij over seksualiteit praat tegen zijn dochters: 'Ik wil dat je schoot verrot'. In zijn waanzin

maakt hij hele grove toespelingen. Hoe zou dat voor een vrouw zijn die tegen haar zonen praat? Zijn moesten een moeder en haar zonen worden; dat is toch een speciale relatie.”

Voor acteurs geldt koning Lear als een van de mooiste rollen. Geldt dat ook voor actrices? „Het mooie van Lears waanzin is dat hij ongeremd is of dat het rotte karakter, het slechtste van zichzelf laat zien. Als de gekte toeslaat, is niemand veilig. Het kinderlijke en het vunzige in de mens, het komt allemaal naar boven. De ziekte van Alzheimer kenden ze niet in die tijd, maar Shakespeare weet heel precies de symptomen te beschrijven. Bij Lanoye valt de term Alzheimer nooit. We hebben het heel breed gehouden: de waanzin van de ouderdom. Het stuk gaat over het verval van de mens. Als je dat op het toneel ziet, zou dat een soort troost kunnen geven, een soort schoonheid.” Hoe heeft u zich op de rol van topmanager voorbereid? „Veel naar tv kijken, naar dat soort vrouwen, naar hoe ze bewegen en lopen. Neelie Kroes is een voorbeeld: ze doet veel aan haar uiterlijk, ziet er altijd heel vrouwelijk en aantrekkelijk uit. Angela Merkel was een andere inspiratiebron. Zij draagt een pak op de manier van mannen.”

Te zien: Den Bosch, Theater a/d Parade za 20 en zo 21 maart, 20.00 uur.

■ **Frieda Pittoors als Koningin Lear bij Toneelgroep Amsterdam.** foto Jan Versweyveld